

రాజ్యాంగ సవరణ ప్రక్రియ

రాజ్యాంగ సవరణ ప్రక్రియ

భారత రాజ్యాంగం దృఢమైనది కాదు, అనువైనది కాదు, కానీ రెండింటి యొక్క ప్రత్యేకమైన కలయిక. దృఢమైన రాజ్యాంగం అంటే దాని సవరణ కోసం ప్రత్యేక విధానం అవసరం - ఉదాహరణకు అమెరికన్ రాజ్యాంగం. సరళమైన రాజ్యాంగం అంటే సాధారణ చట్టాలను రూపొందించిన విధంగానే చట్టాలను సవరించవచ్చు - ఉదాహరణకు బ్రిటిష్ రాజ్యాంగం.

రాజ్యాంగ సవరణ ప్రక్రియ

ఆర్టికల్ 368లో పేర్కొన్న విధంగా రాజ్యాంగ సవరణ ప్రక్రియ క్రింది విధంగా ఉంది:

- రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లును పార్లమెంటులోని ఏ సభలోనైనా ప్రవేశపెట్టడం ద్వారా మాత్రమే ప్రారంభించబడుతుంది, రాష్ట్ర శాసనసభలలో కాదు.
- బిల్లును మంత్రి లేదా ప్రైవేట్ సభ్యుడు దాఖలు చేయవచ్చు మరియు రాష్ట్రపతి నుండి మునుపటి అనుమతి అవసరం లేదు.
- ప్రతి సభలో ప్రత్యేక మెజారిటీతో చట్టం అమలు చేయబడాలి, ఇది హౌస్ మొత్తం సభ్యుల మెజారిటీతో పాటు హాజరైన మరియు ఓటింగ్ చేస్తున్న సభ్యులలో మూడింట రెండు వంతుల మెజారిటీ.
- చట్టాన్ని ప్రతి సభ విడివిడిగా ఆమోదించాలి. ఉభయ సభలు ఏకీభవించనట్లయితే బిల్లును పరిశీలించి ఆమోదించే ఉద్దేశ్యంతో ఉభయ సభల సంయుక్త సమావేశాన్ని పిలవడానికి ఎటువంటి నిబంధన లేదు.
- రాజ్యాంగంలోని సమాఖ్య నిబంధనలను మార్చాలని చట్టం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నట్లయితే, దీనిని సగం రాష్ట్రాల శాసనసభలు సాధారణ మెజారిటీతో ఆమోదించాలి, అంటే మెజారిటీ హౌస్ సభ్యులు హాజరై ఓటు వేయాలి.
- పార్లమెంటు ఉభయ సభలు అధికారికంగా ఆమోదించిన తర్వాత మరియు అవసరమైతే రాష్ట్ర శాసనసభలచే ధృవీకరించబడిన తర్వాత బిల్లు రాష్ట్రపతి ఆమోదం కోసం తీసుకురాబడుతుంది.
- బిల్లుపై రాష్ట్రపతి సంతకం చేయాలి. అతను చట్టానికి తన సమ్మతిని ఉపసంహరించుకోలేదు లేదా పునర్విచారణ కోసం పార్లమెంటుకు తిరిగి ఇవ్వలేదు.
- రాష్ట్రపతి సంతకం తరువాత, బిల్లు చట్టంగా మారుతుంది (అనగా, రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం), మరియు చట్టం యొక్క నిబంధనలకు అనుగుణంగా రాజ్యాంగం మార్చబడుతుంది.

భారత రాజ్యాంగంలో సవరణల రకాలు

సవరణల రకాల జాబితా క్రింద చూడవచ్చు. రాజ్యాంగాన్ని సవరించడానికి మూడు మార్గాలు ఉన్నాయి:

- పార్లమెంటు సాధారణ మెజారిటీతో సవరణ
- పార్లమెంటు ప్రత్యేక మెజారిటీతో సవరణ
- పార్లమెంటు ప్రత్యేక మెజారిటీ ద్వారా సవరణ మరియు కనీసం సగం రాష్ట్ర శాసనసభల ఆమోదం.

సాధారణ మెజారిటీతో సవరణ

రాజ్యాంగంలో ట్రాన్సిటరీ స్వభావం కలిగిన అనేక ఆర్టికల్స్ ఉన్నాయి. సాధారణ మెజారిటీతో వాటిని పార్లమెంటు మార్చవచ్చు. సాధారణ మెజారిటీ అంటే, సాధారణ మెజారిటీ సభ్యులు హాజరైన మరియు ఓటు వేయడానికి అంటే, 50% కంటే ఎక్కువ.

రాజ్యాంగంలోని కింది నిబంధన కూడా ఇదే వర్గం కిందకు వస్తుంది:

- కొత్త రాష్ట్రాల ప్రవేశం లేదా స్థాపన.
- కొత్త రాష్ట్రాల ఏర్పాటు మరియు ఇప్పటికే ఉన్న రాష్ట్రాల ప్రాంతాలు, సరిహద్దులు లేదా పేర్ల మార్పు.
- రాష్ట్రాలలో శాసనమండలిని రద్దు చేయడం లేదా ఏర్పాటు చేయడం.
- రెండవ షెడ్యూల్-వేతనాలు, రాష్ట్రపతి, గవర్నర్లు, స్పీకర్లు, న్యాయమూర్తులు మొదలైన వారి అలవెన్సులు, అధికారాలు మొదలైనవి.
- ఐదవ షెడ్యూల్ - షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల పరిపాలన.
- ఆరవ షెడ్యూల్ - గిరిజన ప్రాంతాల పరిపాలన. పార్లమెంటులో కోరం.
- పార్లమెంటు సభ్యుల జీతాలు మరియు భత్యాలు.
- పార్లమెంటులో విధివిధానాలు, దాని సభ్యులు మరియు దాని కమిటీల అధికారాలు.
- పార్లమెంటులో ఆంగ్ల భాషను ఉపయోగించడం.
- సుప్రీంకోర్టులో న్యాయమూర్తుల సంఖ్య.
- సుప్రీంకోర్టుపై మరియు అధికార పరిధిని కల్పించడం.
- పౌరసత్వం-సముపార్జన మరియు రద్దు.
- పార్లమెంటు మరియు రాష్ట్ర శాసనసభలకు ఎన్నికలు.
- నియోజకవర్గాల డిలిమిటేషన్.
- కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు

పార్లమెంటు ప్రత్యేక మెజారిటీ సవరణ

రాజ్యాంగంలోని మెజారిటీ నిబంధనలను పార్లమెంటు ప్రత్యేక మెజారిటీతో సవరించాలి, అంటే ప్రతి సభ మొత్తం సభ్యత్వంలో మెజారిటీ (అంటే 50 శాతం కంటే ఎక్కువ) మరియు మూడింట రెండు వంతుల మెజారిటీ ప్రతి సభకు హాజరైన మరియు ఓటు వేసే సభ్యులు. 'మొత్తం సభ్యత్వం' అనే వ్యక్తిరణ అంటే ఖాళీలు ఉన్నాయా లేదా గైర్హాజరైన వారితో సంబంధం లేకుండా సభతో కూడిన మొత్తం సభ్యుల సంఖ్య.

బిల్లు యొక్క మూడవ పఠన దశలో ఓటు వేయడానికి మాత్రమే ప్రత్యేక మెజారిటీ అవసరం, అయితే చాలా జాగ్రత్తగా, బిల్లు యొక్క అన్ని ప్రభావవంతమైన దశలకు సంబంధించి సభల నియమాలలో ప్రత్యేక మెజారిటీ అవసరం అందించబడింది. ఈ విధంగా సవరించబడే నిబంధనలలో

- ప్రాథమిక హక్కులు
- రాష్ట్ర విధాన నిర్దేశక సూత్రాలు
- మొదటి మరియు మూడవ వర్గాల పరిధిలోకి రాని అన్ని ఇతర నిబంధనలు ఈ వర్గంలోకి వస్తాయి

రాష్ట్ర శాసనసభ ఆమోదంతో ప్రత్యేక మెజారిటీ

50% కంటే ఎక్కువ రాష్ట్రాలను కలిగి ఉన్న మెజారిటీ పరిగణించబడుతుంది. రాజ్యాంగంలోని అటువంటి నిబంధన కోసం, ఒక సవరణ బిల్లును పార్లమెంటులోని ప్రతి సభ ఆ సభలోని మొత్తం సభ్యుల మెజారిటీతో మరియు హాజరైన మరియు ఓటింగ్ చేస్తున్న సభ్యులలో 2/3 వంతు కంటే తక్కువ కాకుండా మెజారిటీతో ఆమోదించాలి; అప్పుడు సవరణను రాష్ట్ర శాసనసభ సాధారణ మెజారిటీతో సగం కంటే తక్కువ కాకుండా ఆమోదించాలి. ఈ విషయంలో రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 368 కఠినమైన పద్ధతి ద్వారా మాత్రమే సవరించబడే ఆర్టికల్ జాబితాను అందిస్తుంది. ఇవి:

- రాష్ట్రపతి పదవికి ఎన్నికకు సంబంధించినది (ఆర్టికల్ 54 & 55).
- యూనియన్ మరియు రాష్ట్రం యొక్క కార్యనిర్వాహక అధికారం యొక్క పరిధి (ఆర్టికల్ 73 మరియు 162).
- 7 వ షెడ్యూల్.
- భారత సుప్రీంకోర్టుకు సంబంధించిన నిబంధన (పార్ట్ V- అధ్యాయం 4).
- భారత హైకోర్టుకు సంబంధించిన నిబంధన (పార్ట్ VI- అధ్యాయం 5).
- కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు హైకోర్టు (ఆర్టికల్ 241).
- పార్లమెంటులో రాష్ట్ర ప్రాతినిధ్యం (ఆర్టికల్ 80 & 81)
- రాజ్యాంగ సవరణ (ఆర్టికల్ 368)తో వ్యవహరించే నిబంధన.

పార్లమెంటు సవరణ అధికారానికి పరిమితులు

- 1973 నాటి మైలురాయి కేశవానంద భారతి కేసులో, రాజ్యాంగంలోని ఏదైనా భాగాన్ని సవరించే అధికారం పార్లమెంటుకు ఉందని, అయితే అది “రాజ్యాంగం యొక్క ప్రాథమిక నిర్మాణాన్ని” మార్చదని సుప్రీం కోర్టు తీర్పు చెప్పింది.
- ప్రాథమిక నిర్మాణం యొక్క భాగాలు కోర్టు ద్వారా స్పష్టంగా నిర్వచించబడలేదు. ఏది ఏమైనప్పటికీ, లౌకికవాదం, సమానత్వం మొదలైనవి, సమాఖ్యవాదం, అధికార విభజన, స్వాతంత్ర్యం న్యాయవ్యవస్థ, చట్టబద్ధమైన పాలన మొదలైన ఉపోద్ఘాతాలలో పొందుపరచబడిన విలువలు వంటి నిబంధనలకు ఇది అన్వయించబడింది.

రాజ్యాంగ సవరణ ప్రక్రియ - విమర్శ

- రాజ్యాంగ సమావేశం (యునైటెడ్ స్టేట్స్ లో వలె) లేదా రాజ్యాంగ సభ వంటి రాజ్యాంగాన్ని మార్చడానికి ప్రత్యేక సంస్థ కోసం ఎటువంటి నిబంధన లేదు.
- రాజ్యాంగ అధికారాన్ని పార్లమెంటు మరియు కొన్ని సందర్భాల్లో రాష్ట్ర శాసనసభలు నిర్వహిస్తాయి.
రాజ్యాంగ సవరణలు చేసే అధికారం పార్లమెంటుకు ఉంది. ఫలితంగా, USAలో వలె కాకుండా, రాష్ట్ర శాసనసభలు రాజ్యాంగాన్ని సవరించడానికి ఏ బిల్లును లేదా ప్రతిపాదనను ప్రారంభించలేవు, ఒక సందర్భంలో తప్ప: రాష్ట్రాలలో శాసన మండలిలను సృష్టించడానికి లేదా రద్దు చేయాలని పార్లమెంటును కోరుతూ తీర్మానాన్ని ఆమోదించడం. ఈ సందర్భంలో కూడా, పార్లమెంటు తీర్మానాన్ని ఆమోదించవచ్చు లేదా తిరస్కరించవచ్చు లేదా ఏమీ చేయదు.
- రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లు ఆమోదంపై ప్రతిష్టంభన ఏర్పడితే, పార్లమెంటు ఉభయ సభల సంయుక్త సమావేశానికి ఎలాంటి నిబంధన లేదు. సాధారణ కొలత సందర్భంలో, అయితే, ఉమ్మడి సిట్టింగ్ కోసం ఒక నిబంధన సృష్టించబడుతుంది.
- సవరణ ప్రక్రియ శాసన ప్రక్రియతో పోల్చదగినది. ప్రత్యేక మెజారిటీ మినహా, రాజ్యాంగ సవరణ చర్యలు పార్లమెంటు సాధారణ చట్టాల మాదిరిగానే చేపట్టాలి.

Adda247

తెలుగు